

Problemy dzieci dyslektycznych w nauce języków obcych

Autor tekstu: **Anna Obuchowicz**

Nie od dziś wiadomo, iż dzieci ze specyficznymi problemami w czytaniu i pisaniu borykają się z szeregiem trudności podczas nauki języków obcych. I choć wydawać by się mogło, że temat jest bardzo dobrze znany, to wciąż trzeba powracać do początków dysleksji. By lepiej zrozumieć istotę problemu należy zadawać sobie wciąż kluczowe pytania: czym jest dysleksja? Czym się charakteryzuje? W jaki sposób można załagodzić jej objawy? O ciągłym zainteresowaniu świadczą publikacje, jakie powstały w ostatnich latach [1], co tym bardziej dowodzi, iż nauczyciele języków obcych nieustannie borykają się z prawidłową oceną umiejętności językowych uczniów zmagających się z dysleksją.

Zanim jednak nauczyciel zajmie się takim uczniem opinia wydana w poradni psychologiczno-pedagogicznej trafia do wychowawcy klasy, który przekazuje ją nauczycielom języków obcych. Jednakże od nauczyciela, jego stopnia zaangażowania i posiadanej wiedzy na temat dysleksji zależy przyszły sukces ucznia, jednakże nie zawsze taka współpraca bywa możliwa. Zdarzają się przypadki, gdy nauczyciele nie chcą respektować opinii psychologów, uważając wydawanie ich za daleko idące nadużycie. Zatem nie wszyscy wyrażają chęć niesienia pomocy dyslektykowi. Uczeń, z widocznymi problemami edukacyjnymi, bez względu na wszystko musi sprostać wymaganiom stawianym na lekcji przez surowego nauczyciela, jeśli tego nie robi ponosi dotkliwie konsekwencje, często dowodem są gorsze oceny, poprawki a nawet wyśmiewanie jego braków edukacyjnych przy koleżankach i kolegach. Dla ucznia z dużymi deficytami dyslektycznymi nauka języków obcych jest bardzo uciążliwa, często okupiona ocenami niedostatecznymi, niską motywacją, a co za tym idzie brakiem chęci do dalszej poprawy. Dziecko, które nie jest w stanie, na lekcjach, przyswoić określonej partii omawianego materiału odczuwa ogromną frustrację i głęboki żal, że dwa razy ciężiej pracuje, a i tak nie zawsze wysiłek jest zauważany i wynagradzany. Na szczęście zdecydowana większość anglistów, germanistów, czy rusycystów jest dobrze przygotowana do zajęć z dyslektykiem, pod kątem psychologii oraz doboru właściwych pomocy dydaktycznych, co znacznie ułatwia pracę z tego typu dziećmi. Ponieważ uczniowie ci miewają problemy z koncentracją — o czym już w swej pracy wspominałam — na nauczycielu głównie spoczywa obowiązek wypracowania takich metod nauczania, by jak najbardziej zminimalizować istniejący problem. Ćwiczeniu poprawy uwagi służą lekcje, dostosowane do możliwości poznawczych i percepcyjnych ucznia, przerywane krótkimi przerwami.

Dyslektycy, z uwagi na złożoność swoich deficytów, są raczej słabo zorganizowani w planowaniu i kontroli własnego czasu, dlatego nauczyciel powinien służyć im radą i pomocą, tworząc prawidłowy rozkład zajęć. Uczeń, działając według z góry narzuconego schematu, czuje się mniej zagubiony i jest bezpieczniejszy co daje mu większe poczucie komfortu podczas nauki języków obcych. Obok problemów z koncentracją, czy braku organizacji warsztatu pracy występują również inne, do których bezsprzecznie zaliczyć możemy: kłopoty z pamięcią. Dzieci podczas lekcji często nie są w stanie zapamiętać najprostszyc poleczeń, dużą trudność sprawiają im także ćwiczenia, w których trzeba wykazać się m.in. dobrą pisownią, błyskotliwością, czy umiejętnością pracy w grupie. Jednak nawet przy ogromnej chęci i dobrej współpracy z nauczycielem nie zawsze są w stanie poradzić sobie z natłokiem odbieranych informacji. Ich zdolność zapamiętywania równa się niekiedy zeru, bo pomimo tego, że uczą się zadanej lekcji w domu, w szkole często nie potrafią odtworzyć przyswajanych wiadomości.

Myślę, że mówiąc o dysleksji nie można zapomnieć o tym, iż nauczyciele wybierając teksty do czytania powinni pamiętać, by były one czytelne, a przede wszystkim przyjazne dla percepcji wzroku, gdyż zbyt obszerny tekst nie tylko skutecznie zniechęca do dalszych prób czytania bardziej udanych, bądź mniej, ale również pogłębia istniejącą już frustrację. Nie zawsze jednak nauczyciel chce zrozumieć sytuację ucznia, bowiem wczucie się w jego problemy wymaga od lektora większego nakładu pracy chociażby w przygotowaniu ćwiczeń na zajęcia lekcyjne, a to już nie każdemu odpowiada. Nie zawsze też nauczyciel chce pamiętać, że ucznia należy pobudzić do aktywności, nawet wtedy, gdy jest ona związana z tytaniczną pracą, jaką uczeń często musi wykonywać. Jednakże do cenienie jego starań przynosi wiele wymiernych korzyści, wzmacnia w nim i tak już dużym w stopniu zachwiane poczucie własnej wartości, które jest tak potrzebne w przewycięzaniu kompleksów. Anglista bądź germanista, ucząc musi nie tylko konsekwentnie wymagać, lecz również spróbować nawiązać współpracę, nawet jeśli będzie to oznaczało osiągnięcie przez ucznia mniej zadawalającego końcowego rezultatu.

Skutecznym sposobem w przezwyciężaniu trudności staje się próba łączenia tradycyjnych metod nauczania z nowoczesnymi. Dziś nauczanie języków obcych nie opiera się tylko i wyłącznie na nauce sprawności czytania, pisania, czy zabawach językowych. Pęd za techniką, podążanie za nowinkami nauki wymusza na nauczycielu wdrażanie doskonalszych form przyswajania języka obcego. Nauczyciele coraz chętniej w swojej pracy zawodowej wykorzystują nowe zdobycze techniki, jakimi bez wątplenia wciąż pozostają: multimedialne oprogramowania, internet, wszelkiego typu komunikatory w tym skype, odtwarzacze płyt CD, mp3, skanery, kamery czy aparaty cyfrowe. Niemniej jednak, w dobie powszechnej cyfryzacji, w której aż roi się od przenośnych urządzeń elektronicznych, ważne jest, by zachować równowagę pomiędzy nowoczesnymi technologiami, a tradycyjnymi metodami nauczania. Zatem dobry nauczyciel musi wypracować „złoty środek” między właściwym wspieraniem ucznia, a zachęcaniem go do korzystania z nowinek technicznych, przy jednoczesnym egzekwowaniu wymagań. Nie może pozostać nigdy pobłażliwy i uległy, gdyż nie przyniesie to pożądanego rezultatu.

Emocjonalno-sensoryczne zaburzenia zachowania

Dzieci dyslektyczne obok problemów związanych z nauką często cierpią na zaburzenia emocjonalno-sensoryczne. W zależności od liczebności grupy i osób ze specyficznymi trudnościami w czytaniu, rozumieniu i pisaniu tekstu można byłoby podać różne schematy zachowań. Wśród najczęściej spotykanych zauważa się kompleksy natury psychicznej, poczucie lęku, niepewność, skłonność do zamartwiania się, depresja, strach przed odrzuceniem. Brak wiary we własne siły i możliwości rzutuje na postawę takiego ucznia w jego dorosłym życiu. Często takie dzieci, by nie zostać wykluczonym z grupy przyjmują rolę błazna klasowego, który skupia na sobie uwagę. Jednakże przede wszystkim „brak wiary w [...] szansę osiągnięcia sukcesu często skutkuje stosowaniem różnorodnych obronnych taktyk autoprezentacji” [2], do których możemy zaliczyć utrudnianie sobie samemu, które z samego założenia polega na obniżeniu efektywności danej czynności, bądź też zwalniania od odpowiedzialności w razie wystąpienia porażki. Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w nauce na lekcjach zachowują postawę wycofania i wolą się nie eksponować, nie czując się zbyt pewnie. Dyslektycy bardzo często rozpraszają się, a tym samym potrzebują więcej czasu na zrozumienie tekstu. Mając trudności w nadążaniu z materiałem, bywają wyśmiewani, dlatego tak ważna staje się prawidłowa diagnostyka i pomoc wykwalifikowanego specjalisty. Jeśli takie dziecko pozostawimy bez szczególnej troski, będzie ono dorastało w przekonaniu, że jest nic nie warte i nikomu nie potrzebne. Stany lękowe będą się nasilać, uczeń zacznie wykazywać dużą niechęć do nauki. Najpierw jest to awersja do jednego przedmiotu, być może do szkoły, czy nauczyciela, potem może pojawić się niechęć przed wyjściem z domu gdziekolwiek i nazywa się to wtedy **fobią szkolną**. Jeśli występują zaburzenia funkcji poznawczych: uwagi, pamięci, spostrzegania — one wywołują niepowodzenia szkolne, luki pamięciowe — dziecko w takiej sytuacji nie może sobie przypomnieć wyuczonego materiału w czasie klasówki, lub podczas odpowiedzi. Taki stan rzeczy wywołuje w dziecku brak chęci i motywacji do pracy. Wtedy staje się bezradne, bo im więcej się stara i pracuje w domu i tak trapią go niepowodzenia szkolne. Jeśli dziecko nie widzi efektów swojej, niekiedy tytanicznej, pracy odpuszcza więc i przestaje nad sobą pracować, staje się leniwe. Wiele dzieci po prostu rezygnuje, nie chce nic robić, bo uważa, że i tak nie będzie lepiej. Gdy niepowodzenia szkolne powodują lęk, dziecko zdenerwuje się i boi, co w konsekwencji wywołuje luki pamięciowe i spotęgowany stres. Takie zachowanie pociąga za sobą następne niepowodzenia, a jeśli wystąpią kolejne, boi się następstw, często wpada w stany lękowe. Na pewnym etapie wystąpić mogą objawy somatyczne, dziecko może mieć rozstrój żołądka czemu towarzyszy odruch wymiotny lub wzrost ciepłoty ciała. Jednakże objawy te zupełnie zanikają, gdy czynnik stresogenny przestaje negatywnie działać. Zatem należy zatem pamiętać, iż każdy wiek ucznia jest dobry do tego, by otoczyć go fachową i kompleksową opieką specjalistów.

Przypisy:

[1] Zob. K. M. Bogdanowicz, *Dysleksja a nauczanie języków obcych. Przewodnik dla nauczycieli i rodziców uczniów z dysleksją*, Wydawnictwo HARMONIA, Gdańsk 2011; *Dysleksja w kontekście nauczania języków obcych*, pod red. M. Bogdanowicz i M. Smoleń Gdynia 2004; A. Butkiewicz, K. Bogdanowicz, *Dyslexia in the English Classroom. Techniki nauczania języka angielskiego uczniów z dysleksją*, Wydawnictwo HARMONIA, Gdańsk 2004; Jolanta Oczoń, *Problem dysleksji w nauczaniu języków*

obcych,"Języki Obce w Szkole" 2003, nr 2.

[2] K.M. Bogdanowicz, op. cit., s. 15.

Anna Obuchowicz

Doktor nauk humanistycznych w dziedzinie literaturoznawstwa XIX wieku. Mieszka i pracuje w Gdańsku jako nauczyciel-bibliotekarz. Publikowała m.in. w: Akant, Przegląd Oświatowy, Integracja.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 23-09-2013)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,9294) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,9294>)

Contents Copyright © 2000-2012 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2012 Michał Przech

Właścicielem portalu Racjonalista.pl jest Fundacja Wolnej Myśli.

Autorem portalu jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie elementy tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki prezentuje.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl